ISSN 2349 : 4557
International Peer-Reviewed Referred Journal

SURABHI

Impact Factor : 2.8

28th Issue
July 2019

Editor
Mr. Rohit Parmar

Scanned with CamScanner

ISSN : 2349-4557

SURABHI

International Peer-Reviewed Refereed Journal

28th Issue Vol-1 July-2019

Editor in Chief:
Mr. Rohit Parmar

Advisory Board

- Prof. H. N. Vaghela (Former Acting V. C.)
  Professor & Head,
  Department of Hindi,
  M. K. Bhavnagar University, Bhavnagar,
  Gujarat, India
- Prof. (Dr.) Chetan Trivedi
  (I/C Vice Chancellor)
  Bhakta Kavi Narsinh Mehta University,
  Junagadh, Gujarat, India
- Dr. R. P. Bhatt
  Principal,
  Bahauddin Govt. Science College, Junagadh,
  Gujarat, India
- Prof. Jaydipsinh K. Dodiya
  Professor & Head,
  Department of English & CLS,
  Saurashtra University, Rajkot, Gujarat
  India
- Dr. Martina R. Noronha
  Principal,
  Sir K. P. College of Commerce, Surat
  Gujarat, India

Editorial Board

- Dr. Jiten J. Parmar (GES-II)
  Assi. Professor,
  Bahauddin Govt. Arts College, Junagadh,
  Gujarat, India
- Mr. Dilip B. Kataliya (GES-II)
  Assi. Professor,
  Bahauddin Govt. Arts College, Junagadh,
  Gujarat, India
- Dr. Arjun G. Dave
  Founder & Owner
  Vedant Educational Services, Rajkot
  Gujarat, India
- Dr. Pravat Dangal
  Associate Professor,
  St. Joseph's College, Darjeeling,
  West Bengal, India
- Dr. Dnyaneshwar L. Sonawane
  Assi. Professor,
  Swami Ramanand Teerth Mahavidyalaya,
  Ambajogai, Dist. Beed, Maharashtra, India

Scanned with CamScanner

INDEX

1. માનું મમત્વ
   ડૉ. પી. આર. ડોડીયા.....1
2. ૨૦૧૯ના બજેટનું વિશ્લેષણ
   ડૉ. દિનેશકુમાર આર. ચાવડા.....3
3. Define the theory of Sublime and it applied on John milton's works
   Satish Dhirajlal Marvaniya.....7
4. Freytag's Dramatic Pyramid structure applied in "Othello"
   Mr. Pratik A. Chauhan.....10
5. ROLE OF MULTINATIONAL CORPORATION IN DEVELOPING COUNTRIES
   Mayur S. Sharma.....12
6. आंबेडकर का धर्म पर पुनर्विचार
   डॉ. चेतन सी. पटेल.....18
7. બી.એડ્. કક્ષાના તાલીમાર્થીઓ સિદ્ધિપ્રેરણાનો તુલનાત્મક અભ્યાસ
   વનિતા પી. સોલંકી, ડૉ. કંચન એસ. દુબે.....22
8. वैदिकवाङ्मये जलतत्वम्
   विपुलः जे. जादवः.....26
9. કલ્પેશ પટેલ કૃત પૌરાણિક લઘુનવલ : 'મહારથી કર્ણ'
   આરતી બી. પંચાલ 29
10. THE KNIGHT, THE PRIORESS, THE MONK AND THE PARSON: A CRITICAL VALUATION FROM THE PROLOGUE TO THE CANTERBURY TALES
    Aditya M. Vaishnav.....34
11. 'सहचर है समय' आत्मकथा और रामदरश मिश्र जी
    अनिलकुमार एल. गामीत.....37
12. Impact of corporate governance on financial reporting
    ANKIT JOSHI.....40
13. એફ.ડી.આઈ. એટલે શું? ભારતમાં તેનું પ્રમાણ અને તેના લાભ અને ગેરલાભ
    Dr. BHAVNA B. GAREJA.....49
14. A study of financial Performance of Mundra Port
    Dr. Bhavsinh M. Dodia & Dr. Dinesh R. Chavda.....51
15. POVERTY AND CHILD LABOUR
    Bindu J. Trivedi.....61
16. Demonetization in India
    Dr. Chhaya K. Patel.....64

Scanned with CamScanner

वैदिकवाङ्ग्मये जलतत्वम्

विपुलः जे. जादवः
विद्यावारिधिःशोधछात्रः
श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालय, वेरावल

- **प्रस्तावना : -**

अखिलभूमण्डलेस्मिन्समुप्लब्धेषुविविधभाषागत प्राचीन साहित्येषु वैदिक साहित्यं सर्वेभ्यः प्राचीनतम् इति सर्वैरेव अङ्गीकियते वेदस्य चतुर्विभागाः विद्यन्तेसंहिताब्राह्मणारण्यकोपनिषदेन । एतेषु चतुर्षु विभागेषु छन्दोबद्धः मन्त्ररूपो वैदिक देवतास्तुतिपरकावैदिकमहर्षिभिः साक्षातकृतो मुख्यविभगः सहिताशब्देनव्यवहियते।यथा ऋक्संहिता, यजुसंहिता, सामसंहिताऽथर्वसंहिता च । ऋकसंहितायां स्तुतिपरकमन्त्राणां, यजुः सहितायां वाजाकीयानां मन्त्राणां सामसंहितायां गायनपरकमन्त्राणाम्देवतास्तुतिपरका वैदिकमहिर्षिभिः साक्षातकृतो मुख्यविभागः संहिताशब्देन व्यवहियते ।अथर्वसंहितायांविविधविधिविघ्नविनाशकाऽऽण्याभिचारकमन्त्राणाश्च संग्रहो विद्यते ।

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऽऋचः समानि जज्ञिरेः ।
छन्दांसिजजिरेतस्माद्यजुस्तस्मादजायत।।

क्-१/१०/९०/८/१

"अपौरुषेयवाक्यं वेदः" इति सायणाचार्येण वेदस्य लक्षणं कृतम् ।**"इष्टप्राप्त्यनिष्ट्परिहारयोः अलौकिकं साधनो यो वेदयति स वेद"** इत्यपिसायणाचार्येण महोदयेन ऋग्वेदभाष्यभूमिकायाम् अभिहितम् प्रमाणंश्च प्रस्तुतं यथा -

प्रत्यक्षेणानुमित्या वा यस्तूपायो न विद्यते ।
एनं विदन्ति वेदेन तस्मात् वेदस्य वेदता ॥

वैदिकवाङमये संहिता, ब्राह्मणम्, आरण्यकम् उपनिषद् इति चतुर्णा ग्रन्थानांबोधो भवति । संहिता छन्दोबद्धमन्त्रयुक्ता, ब्रह्मणभागो गद्यात्मकः यागादिवर्णनपरका,आरण्यकभागः, छन्दोबद्धमन्त्रयुक्तो गाथारूपो वा विद्यते, उपनिषद्भागे एतत्संहितागतब्राह्मणानादि विषयाणां वर्णनरूपेण संकलनम् । एते चत्वारो विभागाः चतुर्ष वेदेषुसमुपलभ्यन्ते।

- **वैदिकवाङ्मयेपञ्चतत्वानि**

वैदिकवाङ्मये पञ्चतत्व(पञ्चमहाभूतानि) सर्वेषां पदार्थानां विषये समुपलभ्यन्ते ।जलतत्व-अग्नितत्व-आकाशतत्व-पुथिवीतत्व वायुतत्वानि इमानि पञ्चमहाभूतानिमन्यन्ते । ते पदार्थाः प्रत्येकंच पदार्थस्य निर्माणं एतेरेव पञ्चभूर्तै अभवत् । प्रकृत्याःयेपदार्था मिलन्ति पञ्चभूतेर् निर्मितां सन्ति । तेषु पञ्चमहाभूतेषु जलतत्त्वम्, अग्नितत्त्वम्, वायुतत्त्वम्, आकाशतत्वम् पृथिवीतत्त्वम् च, उत्पन्नानि भवतिस्म विविद्याः विद्धान्सःएष विषय ग्रन्थानुसारं पञ्चमहाभूतानां उद्धवस्य विषये भिन्न भिन्न मतं प्रदर्शयन्ति ।

शास्त्रानुसारं सृष्टिकर्ता ब्रह्मास्ति । ब्रह्मणः मनसः आकाशः, आकाशात वायुः,वायुतः अग्निः अग्नितः जलं, जलतः पृथिवीः क्रमशः उत्पहाते गुणीभूतःपञ्चमहाभूतानाम परिचय ।

आकाशःशब्द
वायुःशब्द-स्पर्श गुणोः
अग्निशब्द-स्पर्शः रूप गुणाः
जल शब्द-स्पर्श-रूप-रश-गुणाः
पृथिवीशब्द-स्पश-रूप-रश-गन्धः-गुणाः

Scanned with CamScanner

- **वैदिकवाङ्गमये जलतत्वम् :**

अत्र मया प्रारंभिकरूपेण वजलतत्त्वविषये विविधग्रन्थानुसारेण एव शास्त्रानुसारेण च विचारविमर्शः कृतः । अलतत्वं जीवनस्य महत्वपूर्ण अङ्गं अस्ति ।आधुनिकपरिप्रेक्ष्ये विज्ञाने जलतत्वस्य स्वरूपं, महत्वं च अहं प्रदर्शयामि वेदाः इन्द्र वरूण अग्नि सूर्य मित्र मरूत् पर्जन्य सोमरूद्र वाय्वादिदेवतानां स्तुतिजलार्थमेव कुर्वन्ति। विविधरूपेषु जलं महाभूतानामपि उपकारकयतः आकाशे अन्तरिक्षे चसूक्ष्मरूपेण वाष्पभूतं जलं आदित्यरश्मिभिः गृह्यमाणंतद्दाहकत्वात्जीवलोकंरक्षति, वायुनाअवर्धत शीतस्पर्शाधानेनवायुमण्डलमनुकूलयति। पृथिव्याञ्च चार्द्रत्वामारद्रवादिगुणैः तत्याःसर्वविधमुपयोगित्वमुपपादयति।

"तोयाभावे पिपासातः क्षणात् प्राणान् विमुच्यते "।।

'जल' इति पदे 'ज'कारो जगतो जन्मकारणं 'ल' इति लयकारणं सूचयति जलाजीवयति लोकान्, आच्छादयति भूम्यादीनीति व्युत्पत्तेः । जलशब्दस्य एकशतपर्यायशन **'जलमेव जीवनम्'**इति सर्व प्रसिद्धमस्ति । वस्तुतः प्रकृतिप्रदतसाधनेषुजलमेकमहत्वपूर्ण साधनमस्ति । इतविना सृष्टेः कल्पना अपि कर्तु न शक्यते इतिअस्माकं भारतीयमान्यता वर्तते । जले संसारस्य उद्भवो भवति पुनश्च महाप्रलये संसारःजले निमग्नो भवति । दुर्गासप्तशतीग्रन्थो मधु कैटभै दृष्ट्वा विष्णुः कथयति यत् -

" आवां जहि न यत्रावि सलिलेन परिप्लुता ।"

अर्थात् तस्मिन् समये पृथ्व्याः संकल्पना नासीत, फलतः भगवान् विष्णुःस्वजानो तयोः वधं कृतवान् । एवमेव पाश्चात्यविचारकः Goecheमहोदय अपिप्रतिपादितवान् यत् **"सर्वेषां वस्तुनामुत्पत्तिः जलनैव जाता एवं जलेन एव सर्वेषांवस्तूना जीवनमस्ति ।"**

'अप एव ससर्जादौ तासु बीजमिवासृजत्' ।।

पञ्चमहाभूतेषु जीवनाय जलस्यातीव महत्त्वं वर्तते। यतो हि अन्नं विनाजन्तुः चिरं प्राणान् धारयते परं जलं विना कश्चिदपि जीवः चिरं जीवितुं न प्रभवति ।अत एव पिपासाताय केनापि वारि न वार्यते। उक्तञ्च

पानीयं प्राणिनां प्राणास्तदायत्तं हि जीवनम्।
तस्मात् सर्वावस्थासु न कश्चिद् वारि वार्य्यते ॥
अन्नेनापि विना जन्तुः प्राणान् धारयते चिरम्।
तोयाभावेपिपासार्तःक्षणात्प्राणान्विमुच्यते॥

- **जलतत्त्वम् महत्त्वं विज्ञानञ्च च :**

इदमापः प्रवहत यत् किं च दुरितं मयि ।
यद्वाहमभिदुद्रोह यद्वा शेष उतानृतम् ॥ ऋग्वेद - १०/२/८

जले दया करुणा-जदारता-परोपकारः-शीतलादयः गुणाः विद्यमानाः सन्ति ।जले पावित्र्मस्ति वैदिकवाङ्मये जलत्त्वस्य महत्वं सर्वात्मना स्विकुर्वन्ति यत्जलस्य उपयोगः चिकित्साक्षेत्रेऽपि मवतीति यजुर्वेद श्रूयते -

युष्माऽइन्द्रोऽवृणीत वत्रतूर्ये यूयामिइन्द्रमवृणीध्वं
वृत्रतूर्ये प्राक्षिणा स्थ । अग्नये त्वां जुष्टं
प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामि ।
देव्याय कर्मणे शुन्धध्वं देवयज्यायौ यद्वोऽशुद्धाः
पराजध्नुरिदं वस्तच्छुन्धामि ॥ यजुर्वेद -१/१३

ऋषिणामपि जवुर्वेदे परामर्श दतवन्तः यत् वर्षाजलस्यापि औषधिय गुणेःपरिपूर्णः -

"आपो वा इदमग्र सलिलमासीद्

जलस्य अनेकविधाः उपकाराः सन्ति। जलस्यानेक विधा उपयोगिताःसन्ति। जलोपयोगितायाः विविधाः उपायाः सन्ति। यज्ञकर्तृणां सहायका मातृसमाएते जलप्रवाहाः स्वकीयेन मधुर रसमार्गेण यान्ति। स्वामी दयानन्द सरस्वती

Scanned with CamScanner

महाभागेन स्वकीये भाषाभाष्ये अम्वयः इत्यस्य अर्थः रक्षकाणि सलिलानि इतिकृतः। भावार्थे च लिखितम् यद् जलं सर्वप्रकारेण मनुष्याणां हितं सम्पादयति।यथा मातरः भगिन्यश्च सर्वदैव हितकारिण्यो भवन्ति तथैव जलान्यपि प्राणिनाहितमेव संपादयन्ति।

अपो देवीरुपसृज मधुमतीस्यऽमार्य प्रजाभ्यः
तासामास्थानादुज्जिहतचामोषद्धयः सुपिप्पलाः ॥ यजुर्वेद-११/३८

- **उपसंहार :**

"ता अपः शिवा अपोऽयं मं करणीय ।
अथैव तप्यते मयस्तास्त आ दत्त भेषजी ॥
अथर्ववेद -२१ / ५

जलतत्वस्य महत्वविषये मया उच्चते यद् जलमस्ति तद अस्माकं जिवनमस्ति ।जलत्त्वविधये ऋषयः धर्मग्रन्थेष्वपि जलस्य महत्वं दर्शितवन्तः।

अनभ्रयः खनमाना विप्रा गम्भीरे अंपसः ।
भिषग्भ्यो भिषक्तरा आपो अच्छा वदामासि ॥
अर्थर्ववेद - २९/३

विपुलः जे. जादवः
विद्यावारिधिःशोधछात्रः
श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालय, वेरावल

Scanned with CamScanner

AYUDH PUBLICATION
Publication of Books with ISBN
AYUDH JOURNAL(2321:2160)
SURABHI JOURNAL (2349:4557)

Contact
94 28 34 36 35 & 91069 42482
ayudh2013@gmail.com
www.ayudhpublication.com

ISSN 2349-4557

Editor
Mr. Rohit Parmar
ayudh2013@gmail.com
www.ayudhpublication.com

Scanned with CamScanner